

geschiedenis der stadsontwikkeling. Want waar deze verbinding de onbebouwde gebieden in het noorden en het westen over groote afstanden snijdt, moet dit kanalenplan noodwendig samengaan met een volledig uitbreidingsplan voor deze deelen der gemeente, dus voor het nog ontbrekend deel van het noorden en voor de uitgestrekte terreinen in den Coolpolder tusschen Westzeedijk en Nieuwe Binnenweg. Daarmede waren dan, als men het nieuwe oosten uitschakelt, de laatste stukken in de legkaart van den Rechteroever ingevoegd.

Er was toen dus voor een groot gebied der gemeente een ernstig bedoeld uitbreidingsplan.

Maar dit plan bekreunde zich al evenmin als vorige plannen om de vraag hoe het te zijner tijd, en wel in een tijd die niet eens zoo ver af meer kon zijn, zou aanpassen bij een uitbreiding over de nieuwe stedelijke grenzen, dus buiten den verbindingsspoorweg tusschen de stations D. P. en Maas. Integendeel het plan accentueerde deze scheiding zelfs door daarlangs over vele kilometers lengte in het noorden en noordwesten een kanaal met fabrieksterreinen te projecteeren, den zwarten gordel te scheppen, welke straks de nieuwe stad, die komen zou, met vroegtijdig verval bedreigde.

Ware dit plan uitgevoerd dan was het stadsbeeld van Rotterdam aan deze zijde zoo niet voor altijd, dan toch voor een eeuw en wellicht langer hopeloos bedorven. En het is zeker een niet geringe verdienste geweest van de in 1933 naar huis gestuurde gezondheidscommissie dat zij zich krachtig verzet heeft tegen deze onoverkomelijke barrière voor een regelmatige uitbreiding. Dat niettemin de industrie eindelijk geholpen moest worden, wilde men die niet geheel naar elders zien trekken, gaf zij volkomen toe, maar zij wees daarbij den weg hoe dit mogelijk zou zijn zonder schade voor het toekomstig stadsbeeld ¹⁾.

Het mag echter wel een gelukkige samenloop van omstandigheden heeten waardoor ook het plan uit 1915 voor dit deel niet tot uitvoering kwam en dat daarmede in onze dagen aan den Stadsarchitect Witteveen, deels in samen-

1) Zie Jaarverslag 1914 blz. 30, 33, 34.